CAIVS PLYNIVS MARCO SVO SALVTEM.

P Ergratum eſt mihi ꝙ tã diligenter libros auũculi mei lectitas: ut habere oẽs uelis:
quæraſq́ꝫ q ſint oẽs. Fungar indicis ꝑtibus. Atq́ꝫ ẽt quo ſint ordine ſcripti: notũ ti/
bi faciã. Eſt. n. hæc quoq́ꝫ ſtudioſis nõ iniucunda cognitio. De Iaculatione equeſtri
unus. Hũc cũ præfectus alæ militaret: pari ingenio curaq́ꝫ cõpoſuit. De uita Põpo/
nii Secũdi duo: a quo ſingulariter amatus hoc memoriæ amici quaſi debitũ munus exoluit. Bel
loꝝ germaniæ xx. quibus omnia q̃ cũ germanis geſſimus bella collegit. Inchoauit cũ in germa
nia militaret: ſõnio monitus. Aſtitit. n. ei qeſcẽti Druſi Neronis effigies: q germaniæ latiſſime
uictor ibi periit. Cõmendabat memoriã ſuã: orabatq́ꝫ ut ſe ab iniuria obliuionis aſſereret. Stu/
dioſi tres: quos in ſex uolumina ꝑꝑ ãplitudinẽ diuiſit: qbus oratorẽ ab incunabulis inſtituit & ꝑ
fecit. Dubii ſmonis octo ſcripſit ſub Nerone nouiſſimis annis: cũ õe genus ſtudioꝝ paulo libe/
rius & erectius piculoſuꝫ ſeruitus feciſſet. A fine Aufidi Baſſi xxxi. Naturæ hyſtoriaꝝ xxxvii.
opus diffuſũ eruditũ: nec minus uariũ q̃ꝫ ipſa natura. Miraris ꝙ tot uolumina multaq́ꝫ in his tã
ſcrupuloſa hõ occupatus abſoluerit? Magis miraberis: ſi ſcieris illũ aliquãdiu cãs actitaſſe. De/
ceſiſſe ãno ſexto & qnquageſimo. Mediũ tpũs diſtẽtũ impeditũq́ꝫ qua officiis maximiſ: qua ami
citia principũ egiſſe. Sꝫ erat acre ingeniũ: incredibile ſtudiũ: ſũma uigilãtia. Lucubrare a uulca/
nalibus incipiebat: nõ auſpicãdi cã: ſꝫ ſtudẽdi ſtatim a nocte multa. Hyeme uero ab hora ſepti/
ma: uel cũ tardiſſime octaua: ſæpe ſexta. Erat ſane ſõni parciſſimi. Nõnunq̃ꝫ ẽt inter ipa ſtudia
inſtãtis & differẽtiſ. Añ lucẽ ibat ad Veſpaſianũ imꝑatorẽ. Nã ille quoq́ꝫ noctibus utebať. In/
de ad dlegatũ ſibi officiũ. Reuerſus domũ qđ reliquũ tẽporis ſtudiis reddebat. Poſt cibũ ſæpe
quẽ interdiu leuẽ & facilẽ ueteꝝ more ſumebat: æſtate ſi qd ocii iacebat in ſole. Liber legebať
ãnotabat: excerpebatq́ꝫ. Nihil. n. unq̃ꝫ legit: qđ nõ excerperet. Diceř ẽt ſolebat nullũ eẽ libꝝ
tã malũ: ut ñ aliqua ꝑte ꝓdeſſet. Poſt ſolẽ plerũq́ꝫ frigida aqua lauabať. Deinde guſtabat: dor
miebatq́ꝫ minimũ. Mox quaſi alio die ſtudebat in cœnæ tpũs. Sup hãc liber legebať: ãnotabať
& qdẽ curſim. Memini quẽdã ex amicis cũ lector quædã ꝓnũtiaſſet perperã reuocaſſe: & repe
ti coegiſſe. Huic auũculũ meũ dixiſſe: intellexeras? Nẽpe cũ ille ãnuiſſet: Cur ergo řuocabas?
Decẽ ãplius uerſus hac tua interpellatiõe ꝑdidimus. Tanta erat parſimonia tẽporis. Surgebat
æſtate a luce. Cœna hyeme intra primã noctis: & tãq̃ꝫ aliqua lege cogẽte. Hæc inter medios
labores urbiſq́ꝫ fremitũ. In ſeceſſu ſolũ balinei tpũs ſtudiis eximebať. Cũ dico balinei de inte/
rioribus loquor. Nã dũ diſtringiť: tergiťq́ꝫ audiebat aliqd: aut dictabat. In itinere quaſi ſolutꝰ
cæteris curis: huic uni uacabat. Ad latus notariꝰ cũ libro & pugillaribus: cuius manus hyeme
manicis muniebať: ut ne cæli qdẽ aſpitas ullũ ſtudiis tpũs eriperet. Qua ex cã romæ quoq́ꝫ ſel
la uehebať. Repeto me correptũ ab eo cũ ãbularẽ. Poteras inqt has horas ñ ꝑdere. Nã periř
õe tpũs arbitrabať: qđ ſtudiis nõ imptireť. Hac intentione tot iſta uolumina ꝑegit: electorũq́ꝫ
cõmẽtarios. clx. mihi reliqt. Opiſtographos qdẽ minutiſſimis ſcriptos. Qua rõne multiplicať
hic numerus. Referebat ipſe potuiſſe ſe cũ ꝓcuraret uẽdere in hiſpania hos cõmẽtarios Lartio
Licinio. cccc. milibus nũmũ: & tũc aliquãto pauciores erãt. Nõne uideť tibi recordãti quantũ
legerit: q̃ꝫtũ ſcripſerit: nec in officiis ullis: nec in amicitia principũ fuiſſe? Rurſus cũ audis qd
officioꝝ ſtudiis laboris impẽderit: nec ſcripſiſſe ſatis: nec legiſſe? Quid ẽ. n. qđ nõ ille aut oc/
cupationes impedire: aut hæc inſtãtia nõ poſſit efficere? Itaq́ꝫ ſoleo ridere cũ me qdã ſtudioſũ
uocant: q ſi cõparer illi: ſim deſidioſiſſimus. Ego aũt tm̃ quẽ partim publica: ꝑtim officia amicoꝝ
diſtringũt. Quis ex iſtis q tota uita lr̃is aſſidẽt collatus illi nõ quaſi ſõno & inertiæ deditus eru
beſcat? Extẽdi epiſtolã cũ hoc ſolũ qđ reqrebas ſcribere deſtinaſſẽ: quos ſcilicet libros reliqſ/
ſet. Cõfido hæc tñ quoq́ꝫ tibi nõ minus grata q̃ꝫ ipſos libros futura: quæ te nõ tm̃ ad legẽdos
eos: ueꝝ ẽt ad ſimile aliqd elaborandũ pn̄t æmulationis ſtimulis excitare. Vale.

SVETONII TRANQVILLI IN LIBRO DE VIRIS ILLVSTRIBVS.

P Lynius Secũdus Nouocomẽſis equeſtribus militiis induſtriæ functus ꝓcurationes quoq́ꝫ
ſplẽdidiſſimas atq́ꝫ cõtinuas ſũma integritate adminiſtrauit. Et tñ liberalibus ſtudiis tantã
operã dedit: ut nõ temere qs plura in ocio ſcripſerit. Itaq́ꝫ bella omnia quæ unq̃ꝫ cũ germanis
geſta ſunt. xx. uoluminibus cõpræhendit. Itẽ naturalis hyſtoriæ. xxxvii. libros abſoluit. Periit
gades cãpaniæ. Nã cũ miſſenẽſi claſſi præeſſet: & flagrante ueſuuio ad explorãdas ꝓprius cãs
liburnitias prætẽdiſſet: neq́ꝫ aduerſantibus uẽtis remeare poſſet: ui pulueris ac fauille opp̃ſſus
eſt. Vel ut qdã exiſtimãt a ſeruo ſuo occiſus: quẽ deficiẽs æſtu ut necẽ ſibi maturaret orauerat
Hic in his libris. xx. milia reꝝ dignaꝝ ex lectione uoluminũ circiter duũ miliũ cõplexus ẽ. Pri/
mus aũt liber quaſi index. xxxvi. libroꝝ ſeq̃ntiũ cõſumatiõeꝫ totiꝰ opiſ: & ſpẽs cõtinet tituloꝝ.

CAIVS PLYNIVS TACITO SVO SALVTEM.

BIBLIOTECA NACIONAL

CAII PLYNII SECVNDI NATVRALIS HYSTORIAE LIBER PRIMVS.

CAIVS PLYNIVS SECVNDVS NOVOCOMENSIS. T. VESPASIANO SVO SALVTEM.

PRAEFATIO.

IBROS NATVRALIS HISTORIAE NO
uitium camœnis quiritum tuoꝝ opus natum apud
me ꝓxima fœtura licentiore epiſtola narrare con
ſtitui tibi iucundiſſime imperator. Sit. n. hæc tui
præfatio ueriſſima dū maximo cōſeneſcit in patre
Nanq; tu ſolebas meas eē aliquid putare nugas:
Vt obiicere moliar Catullū conterraneum meū.
Agnoſcis & hoc caſtrēſe uerbum. Ille. n. (ut ſcis)
ꝑmutatis prioribus ſyllabis duriuſculum ſe fecit:
q̄ uolebat exiſtimari a uernaculis tuis & famulis.
Simul ut hac mea petulantia fiat: quod ꝓxime nō
fieri queſtus es in alia procaci epiſtola noſtra ut in
quædā acta exeam. Sciantq; oēs q̄ ex æquo te/
cum uiuat imperium Triumphale & cēſorium ius
exeaſq; cōſul ac tribunitiæ poteſtatis ꝑticeps. Et
qđ his nobilius feciſti: dum illud patri pariter & eq̄ſtri ordini præſtas præfectus prætorii eius
omniaq; hæc reipu. Et nobis quidē qualis in caſtrenſi contubernio? Nec quicq̄ mutauit in te
fortunæ amplitudo in iis: niſi ut ꝓdeſſe tantundē poſſes: ut uelles. Itaq; cum cæteris in uenera
tione tui pateant omnia illa: nobis ad colendum te familiarius audacia ſola ſupereſt. Hanc igit̄
tibi imputabiſ: & in noſtra culpa tibi ignoſceſ. Perfricui faciē: nec tñ ꝓfeci. Quando alia uia oc/
curris ingens. Et longius ēt ſubmoues ingenii faſcibus. Fulgurat in nullo unq̄ uerius dicta uis
eloquentiæ tribunitiæ poteſtatis facundia. Quando tu ore patris laudes tonas? Quanto fra/
tris amas? Quantus in poetica es? O magna fœcunditaſ animi. Quemadmodum quoq; fratrē
imitareris excogitaſti. Sed hæc qs poſſet intrepidus æſtimare? ſubiturus ingenii tui iudicium
præſertim laceſſitum? Neq;. n. ſimilis ē conditio publicantium: & nominatim tibi dicantium.
Tum poſſem dicere: qđ iſta legis imperator? Humili uulgo ſcripta ſunt: agricolaꝝ opificū tur/
bæ: deniq; ſtudioꝝ ocioſis. Quid te iudicē facis. Cum hanc operā condicerē: nō eras in hoc al/
bo. Maiorē te ſciebam q̄ ut deſcenſurum huc putarē. Præterea ē quædam publica ēt erudito/
rum reiectio. Vtit̄ illa & M. Tullius extra omnē ingenii aleam poſitus. Et quod miremur per
aduocatum defendit̄? Hæc doctiſſimum omnium Perſium legere nolo. Lelium Decimum uolo
Quod ſi hoc Lucillius q primus cōdidit ſtili naſum dicendum ſibi putauit. Si Cicero mutuādum
præſertim cum de repu. ſcriberet: quāto nos cauſatius ab aliquo iudice defendimur? Sed hæc
ego mihi nunc patrocinia ademi nuncupatione. Quamplurimum refert ſortiat̄ aliquis iudicē an
eligat. Multumq; apparatus intereſt apud inuitatum hoſpitē & oblatum Cum apud Catonē il/
lum ambitus hoſtē: & repulſis tanq̄ honoribus ineptis gaudentē: flagrantibus comitiis pecu/
nias deponerent candidati: hoc ſe facere ꝓ innocentia: qđ in rebus humanis ſummum eſſet ꝓfi
tebant̄. Inde illa nobilis M. Ciceronis ſuſpiratio. O te fœlicem. M. Portii a quo rem improbā
petere nemo audet. Cū tribunos appellaret. L. Scipio Aſiaticus inter quos erat Gracchus hoc
atteſtabat̄: uel inimico iudice ſe ꝓbari poſſe. Adeo ſummum quiſq; cauſæ ſuæ iudicē facit quē/
cunq; eligit. Vnde ꝓuocatio appellat̄. Te quidē in excelſiſſimo humani generis faſtigio poſi/
tum ſumma eloquentia ſumma eruditione præditum religioſe adiri ēt a ſalutātibus ſcio. Et ido
immenſa præter cæteras ſubit cura: ut quæ tibi dicant̄ condigna ſint. Veꝝ & diis lacte ruſtici
multæq; gentes ſupplicant: & mola tm̄ ſalſa litant: q non habent thura. Nec ulli fuit uitio deos
colere quoquomodo poſſet. Meæ qdem temeritati acceſſit hoc quoq;: ꝙ leuioris operæ hos
tibi dedicaui libellos. Nam nec ingenii ſunt capaces: qđ alioquin nobis perq̄ mediocre erat.
Nec admittunt exceſſus aut orationes: ſermones ue: aut caſus mirabiles: uel euentus uarios nō
alia iucunda dictu ac legentibus blanda. Sterili materia reꝝ natura: hoc eſt uita narrat̄. Et hæc
ſordidiſſima ſui parte: ut plurimaꝝ reꝝ aut ruſticis uocabulis: aut externis: immo barbaris cum
honoris præfatione ponendis. Præterea iter ē non trita auctoribus uia: nec qua ꝑegrinari ani/
mus expetat. Nemo apud nos quidē qui attentauerit. Nemo apud græcos q unus omnia ea tra
ctauerit inuenitur. Magna pars ſtudioꝝ amœnitates quærimuſ. Quæ uerò tractata ab aliis di/
cunt̄ immenſæ ſubtilitatis obſcuris reꝝ tenebris præmunt̄. Iam omnia attingenda quæ græci
ciecyclopædias uocant: & tamen ignota aut incerta ingeniis facta. Alia uero ita multis ꝓdita:
ut in faſtidiū ſint adducta. Res ardua: uetuſtis nouitatē dare: nouis auctoritatem: obſoletis ni/

res ardua uetustis nouitatem dare

Nabuna æthiopes uocāt: collo ſimilem equo: pedibus & cruribuſ boui: camelo capite: albis maculis rutilum colorem diſtinguētibus. Vnde appellata camelopardalis. Dictatoris Cæſaris circēſibus ludis primū uiſa romæ. Ex eo ſubide cernit̄ aſpectu magis q̄ feritate cōſpicua. Quar̄ ēt ouis feræ nomē inuenit.

De chao & cepho. Ca.xix.

p Ompeii magni primū ludi oſtenderūt chaum: quē calliraphiū uocabāt: effigie lupi: pardorū maculis. Iidem ex æthiopia quas uocāt cephos: quaꝝ pedes poſteriores pedibꝰ humanis & cruribus. priores manibus fuere ſimiles: hoc animal poſtea roma nō uidit.

De rhinocerote. Ca.xx.

i Iſdem ludis & rhinoceros unius in nare cornu qualis ſæpe uiſus. Alter hic genitus hoſtis elephāto: cornu ad ſaxa limato præparat ſe pugnæ. In dimicatiōe aluū maxime petēſ. quā ſcit eſſe molliorem. Lōgitudo ei par. Crura multo breuiora. Color buxeus.

De lyncibus: & ſpingibus: & crocutis: cercopithecis: indicis bubus: leucrocutis eale: tauris æthiopiæ: manticora: monocerote: catoblepa: baſiliſco. Ca.xxi.

l Yncas uulgo frequētes & ſpingas fuſco pilo: mām̄is ī pector̄ geminis æthiopia generat: multaqꝫ alia mōſtro ſimilia. Pēnatos equos & cornibus armatos: quos pegaſos uocāt. Crocutaſ uelut ex cane lupoqꝫ cōceptos omīa dētibus frāgētes: ꝓtinuſqꝫ deuorata cōficiētes uētre. Cercopithecos nigris capitibus: pilo aſinino: & diſſimiles cæteris uoce. Indicos boues unicornes tricorneſqꝫ. Leucrocutam pernicioſiſſimā ferā aſini fere magnitudine: cruribus ceruinis: collo cauda pectore leonis: capite meliū: biſulca ungula: ore ad nares uſqꝫ reſciſſo: dētiū locis oſſe perpetuo. Hāc feram humanas uoces tradūt imitari. Apud eos & quæ uocatur eale magnitudine eq fluuialis: cauda elephāti: colore nigra uel fulua. Maxillas apri: maiora cubitalibus cornua hēns mobilia: quæ alterna ī pugna ſiſtit: uariatqꝫ infeſta aut obliqua: utcūqꝫ rō mōſtrauit. Sed atrociſſimos habet tauros ſilueſtres maiores agreſtibus: uelocitate āte omēs: colore fuluos: oculis ceruleis: pilo ī cōtrariū uerſo: rictu ad aures debiſcente. Iuxta cornua mobilia. Tergoris duricia ſilicis: omē reſpuēs uulnus. Feras omēs uenāt̄. Ipſi nō aliter q̄ foueis capti feritate ſemp intereunt. Apud eoſdē naſci Cteſias ſcribit quā manticorā appellat triplici dentiū ordine pectinatim coeūti. Facie & auriculis hoīs: oculis glaucis: colore ſāguineo: corpore leonis: cauda ſcorpionis mō ſpicula infigētem: Vocis ut ſi miſceat̄ fiſtulæ & tubæ cōcētus. Velocitatis magnæ: humani corporis uel præcipue appetētem. In india & boues ſolidis ungulis: unicornes: & ferā nomine axin: hinnuli pelle: pluribus cādidioribuſqꝫ maculis ſacroꝝ Liberi patris. Orſei indi ſimias cādētes toto corpore uenātur. Aſperrimā aūt ferā monocerotē: reliquo corpore equo ſimilē: capite ceruo: pedibus elephāto: cauda apro: mugitu graui: unocornu nigro media frōte cubitorum duum eminēte. Hāc feram uiuam negāt capi. Apud heſperios æthiopas fōs eſt nigris ut pleriqꝫ exiſtimauere nili caput: ut argumēta quæ diximus pſuadent. Iuxta hūc fera appellat̄ catoblepas modica alioqn: cæteriſqꝫ mēbris iners: caput tātum prægraue ægre ferēs: id deiectū ſēper in terram. Alias internecio humani generis omnibus: qui oculos eius uidere: confeſtim expirantibus. Eadem & baſiliſci ſerpētis eſt uis. Cyrenaica hūc generat ꝓuintia xii. nō āplius digytoꝝ magnitudine. Cādida ī capite macula ut quodā diademate inſigni. Sibilo omēs fugat ſerpentes. Nec flexu multiplici: nec ut reliquæ corpus impellit: ſed celſus & erectus ī medio incedens. Necat frutices nō cōtactas mō: ueꝝ & afflatas exurit hærbas: rūpit ſaxa. Talis uis malo ē. Creditū quōdā ex equo occiſo haſta: & p eā ſubeūte ui nō eqtē mō ſed quoqꝫ abſūptū. Huic tali mōſtro (ſæpe. n. enectū cōcupiuere reges uidere) muſtellaꝝ uirus exitio ē: adeo naturæ nihil placuit eſſe ſiñ pari. Interficiūt eos cauernis facile cognitus ſola tabe. Necant illi ſimul odore: moriunturque: & naturæ pugnam conficiunt.

De lupis. Ca.xxii.

ſ Ed in italia quoqꝫ creditur lupoꝝ uiſus eſt noxius. Vocēqꝫ hoī quē priores cōtēplent̄ adimere ad præſens. Inertes hos paruoſqꝫ africa & ægyptus gignūt: aſperos truceſqꝫ frigidior plaga. Hoīes in lupos uerti: rurſumqꝫ reſtitui ſibi falſū eſſe cōfidenter exiſtimare debemus: aut credere omīa quæ fabuloſa tot ſeculis cōperimus. Vnde tamē iſta uulgo infixa fit fama ī tātum ut in maledictis uerſipelles habeāt: indicabit̄. Euātes inter auctores græciæ nō ſpretꝰ tradit arcadas ſcribere ex gente Antæi cuiuſdā ſorte familia electuꝫ ad ſtagnum quoddā regionis eiuſ duci: ueſtituqꝫ in quercu ſuſpēſo tranare: atqꝫ abire in deſerta: trāſfigurariqꝫ in lupū: & cum cæteris eiuſdem generis cōgregari per ānoſ nouem. Quo in tēpore ſi hoīe ſe abſtinuerit: reuerti ad idem ſtagnum: & cū tranauerit effigiem recipe ad priſtinum habitū addito nouem ānoꝝ ſenio. Addit quoqꝫ Fabius eādem recipe ueſtē. Miꝝ eſt q̄ ꝓcedat græca credulitas. Nullū tā impudens mendacium eſt ut teſte careat. Itaqꝫ Copas qui olympionica ſcripſit narrat Demenetum Parrhaſium in ſacrificio quod arcades Ioui Lyceo humana etiā cum hoſtia faciebāt: īmolati pueri exta deguſtaſſe: & in lupum ſe conuertiſſe. Eundē decimo āno reſtitutū athleticæ reſtitiſſe in pugilatu: uictoremqꝫ uictoria olympia reuerſū. Quin & caudæ huius animalis creditur uulgo in

Registro 1275 de 1892

Autor	Plinio Segundo, Cayo, 23-79 d. C.
Título unif.	Naturalis historia
Título	**Historia naturalis / Cayo Plinio Segundo**
Publicac.	Parmae : Andreas Portilia, 8 julio, 1481
Coleccion	Biblioteca digital Dioscórides. Incunables
Nota	También disponible la reproducción digital
	H.C.13094, BMC.VII,937, IGI.7885, Goff P-793, IBE.4679
	Ejemplar completo, aunque bastante deteriorado. Anotaciones mss. en los márgenes. Iniciales y calderones a mano en tinta azul y roja. Ex-libris ms. de don Juan de [Burgos], "professor in Salmantina Academia". Encuadernación de piel con hierros.
Clasific.	502
	DIOSCORIDES
Materia	Ciencias naturales -- Obras anteriores a Linneo
Autor sec.	Portilia, Andreas, imp., (Parma)

Acceso al recurso electrónico
Libro completo

UBICACION	SIGNATURA	ESTADO	TIPO DE PRESTAMO	NOTAS
B.Histórica-Incunables	INC FL-6	DISPONIBLE	PR. PROTEGIDO	